

Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2013-200 d.d. 27 juni 2013

(mr. R.J. Paris, voorzitter, en mr. J.S.W. Holtrop, drs. L.B. Lauwaars, mr. J.W.H. Offerhaus en mr. A.W.H. Vink, leden, en mr. drs. D.J. Olthoff, secretaris)

Samenvatting

In 1997 heeft Consument via Aangeslotene zijn lopende hypothecaire geldlening omgezet in een beleggingshypothek met een verzekerd kapitaal ter hoogte van 50% van de hoofdsom. Consument verwijt Aangeslotene dat deze onvoldoende heeft gewaarschuwd voor het risico dat het met de verzekering beoogde doel (aflossen van de hypotheekschuld) niet zou worden bereikt. De Commissie oordeelt dat de aan Consument verstrekte informatie in overeenstemming is met de destijds geldende opvattingen. Voor Consument was voldoende duidelijk dat beleggen het risico op een lager rendement meebracht. De vordering van Consument - te weten een regeling op grond waarvan het op de einddatum van de verzekering benodigde bedrag wordt behaald - wordt afgewezen.

Consument,

tegen

Assurantiekantoor Hoorn van Eggelen, gevestigd te Waalwijk, hierna te noemen Aangeslotene.

1. Procesverloop

De Commissie beslist met inachtneming van haar reglement en op basis van de volgende stukken:

- het verzoek tot geschilbeslechting, ontvangen op 27 december 2011, met bijlagen, waaronder het door Consument ingevulde en ondertekende vragenformulier;
- het verweerschrift van Aangeslotene;
- de repliek van Consument;
- de dupliek van Aangeslotene.

2. Overwegingen

De Commissie heeft het volgende vastgesteld.

Tussenkomsst van de Ombudsman Financiële Dienstverlening heeft niet tot oplossing van het geschil geleid.

Beide partijen zullen het advies als bindend aanvaarden.

Partijen zijn opgeroepen voor een mondelinge behandeling op woensdag 20 maart 2013 en zijn aldaar verschenen.

3. Feiten

De Commissie gaat uit van de volgende feiten:

- 3.1 In april 1997 heeft Aangeslotene als tussenpersoon desgevraagd aan Consument een tweetal offertes voorgelegd, een met betrekking tot een spaarhypothek en een inzake een beleggingshypothek.
- 3.2 Consument heeft door ondertekening van de desbetreffende offerte ervoor gekozen om zijn lopende hypothecaire geldlening vervroegd om te zetten in een beleggingshypothek met een verzekerd kapitaal van f 105.000, zijnde 50% van de hoofdsom van f 210.000. De ingangsdatum van de verzekering is 01-05-1997 en de einddatum is 01-05-2022.
- 3.3 In de op 26 mei 1997 afgegeven polis is onder meer de volgende clausule opgenomen (Clausulenummer 665):
“Voorzover deze verzekeringsovereenkomst een beleggingsrisico voor de verzekeringnemer inhoudt, wordt hierbij bepaald dat de eventueel na het sluiten van de overeenkomst opgetreden waardevermeerdering of waardevermindering van de daarmee corresponderende belegging voor rekening van de verzekeringnemer blijft.”
Tevens staat op de polis vermeld dat, in het kader van de bepalingen van de Regeling informatieverstrekking aan verzekeringnemers 1994 (Riav 1994), aan Consument het Prospectus Individuele Levensverzekeringen in Beleggingseenheden is uitgereikt.
- 3.4 De polis voorziet in een overlijdensrisicodekking van f 110.000 tegen een vaste premie van f 660,00 per jaar en verwijst naar de Algemene Voorwaarden van de Waerdye-levensverzekering.
- 3.5 Artikel 11 van de onder 3.4 genoemde verzekeringsvoorwaarden luidt, voor zover relevant:
(VASTSTELLING KAPITAAL)
*“1. Met opbouwpremie wordt in dit artikel bedoeld de voor de levensverzekering verschuldigde premie minus daarin begrepen kostenopslagen.
2. (...)
3. Voor premiebetalende Waerdye-levensverzekeringen wordt het kapitaal op de ingangsdatum en vervolgens op elke premievervaldag opnieuw vastgesteld op basis van de naar soort van belegging verdeelde en omgerekende opbouwpremie (...).”*
- 3.6 In een per fax op 25 april 1997 verzonden handgeschreven notitie is onder meer het volgende te lezen:
*“Spaardeel f 2521,-
Risiko “ 640,- “*
- 3.7 In een handgeschreven ongedateerde notitie staat vermeld, zakelijk weergegeven, een inleg van f 2521,- per jaar, een looptijd van 25 jaar, bij een rendement van 8% een eindkapitaal van f 199.044,08 en bij een rendement van 8,5% een eindkapitaal van f 215.778,83.

- 3.8 De verzekeraar heeft Consument jaarlijks waardeopgaven gezonden. Bij brief van 7 april 2005 heeft de verzekeraar aan Consument een overzicht van de in zijn polis verzekerde eenheden gezonden.
- 3.9 Na ontvangst van de jaarlijkse waardeoverzichten en vanwege publiciteit rond beleggingsverzekeringen in 2010 heeft Consument zich bij Aangeslotene beklaagd over de (hoogte van de) inhoudingen op het ingelegde bedrag.

4. De vordering en grondslagen

- 4.1 Consument vordert van Aangeslotene een regeling met als uitgangspunt het behalen van het op de einddatum van de verzekering beoogde en benodigde bedrag ter aflossing van zijn hypotheekschuld.
- 4.2 Deze vordering steunt, kort en zakelijk weergegeven, op de volgende grondslagen.
- Consument heeft zich destijds tot Aangeslotene gewend omdat hij geïnformeerd en geadviseerd wilde worden met betrekking tot de mogelijkheden van een eventuele omzetting van zijn hypothecaire geldlening in een beleggingshypotheek. Op grond van de door Aangeslotene verstrekte informatie en de te verwachten hogere opbrengst bij gunstige beleggingsresultaten, heeft Consument besloten de lopende hypothecaire geldlening om te zetten in een beleggingshypotheek.
 - Ofschoon het door Aangeslotene gegeven advies op zichzelf juist was in die zin dat Consument wist dat hij voor een beleggingsverzekering koos en daarmee - zoals door hem gewenst - mogelijk tot een hoger eindbedrag zou kunnen komen, is Aangeslotene jegens Consument toerekenbaar tekortgeschoten in de vervulling van haar zorgplicht doordat zij Consument niet althans onvoldoende heeft geïnformeerd over de aan de beleggingsverzekering verbonden verschillende soorten kosten en het inteer- en hefboomeffect.
 - Pas naderhand is Consument tot het inzicht gekomen dat - in tegenstelling tot het door Aangeslotene geschetste beeld bij aanvang van de verzekering - het te verwachten netto rendement veel lager is dan de in de verstrekte mondelinge en schriftelijke informatie gehanteerde rekenrendementen.
 - Zou Consument in de precontractuele fase door Aangeslotene zijn geattendeerd op de mate waarin de kosten en het inteer- en hefboomeffect van invloed zijn op het netto rendement dan zou hij niet voor deze verzekering hebben gekozen aangezien het een voorziening betreft voor het aflossen van zijn hypotheekschuld. Nu Aangeslotene Consument niet (voldoende) heeft gewaarschuwd voor het risico dat het met de verzekering beoogde doel van Consument niet zou worden bereikt, is Aangeslotene jegens Consument toerekenbaar tekortgeschoten in de vervulling van haar zorgplicht.
- 4.3 Aangeslotene heeft, kort en zakelijk weergegeven, de volgende verweren gevoerd.
- Consument is financieel goed onderlegd en hij heeft weloverwogen - vanwege een lagere rente en een lagere premie - gekozen voor een beleggingsverzekering.
 - In reactie op vragen van Consument over de aanwending van de premie heeft Aangeslotene, blijkens een per fax op 25 april 1997 verzonden handgeschreven

notitie, aan de verzekeraar een toelichting gevraagd op de vaststelling van de premie en op grond daarvan berekend welke uitkering op de einddatum zou volgen op basis van 8 c.q. 8,5%.

- Ten onrechte heeft Consument de voorbeeldrendementen opgevat als een minimum te verwachten rendement. Consument wist echter heel goed dat hij voor een beleggingsproduct koos en dat daaraan risico's waren verbonden. De door Aangeslotene overgelegde informatie, die overigens afkomstig is van de risico-dragende verzekeraar die als eindverantwoordelijke is aan te merken voor de inhoud daarvan, voldeed aan de daaraan destijds te stellen eisen. Er bestond toen geen (verplichte) transparantie over kosten. In de voorbeeldrendementen waren de kosten verdisconteerd. Bij een gunstige koersontwikkeling waren de voorbeeldrendementen realistisch en zouden er zelfs hogere rendementen kunnen worden verwacht. Consument heeft voordeel gehad bij een lagere premie. Voor gegarandeerde rendementen zou hij een hogere premie hebben moeten betalen. Aan dit voordeel gaat Consument ten onrechte voorbij.
- Consument heeft zelf keuzes gemaakt uit beleggingsfondsen.
- Consument heeft te laat geklaagd. Ingevolge artikel 6:89 Burgerlijk Wetboek (BW) kan een schuldeiser geen beroep meer doen op een gebrek in de prestatie indien hij niet binnen bekwame tijd na ontdekking van het gebrek heeft geprotesteerd.

5. Beoordeling

- 5.1. Anders dan Aangeslotene tot haar verweer heeft aangevoerd heeft Consument niet te laat geklaagd. Hoewel hij uit de hem jaarlijks verzonden waardeoverzichten had kunnen afleiden dat de kapitaalopbouw ongunstiger verliep dan hij zich eerder had voorgesteld, blijkt niet van feiten dat hij zich toen al had moeten realiseren dat Aangeslotene (mede)verantwoordelijk zou zijn te houden voor gebreken in de hem geleverde producten. Na de in 2010 gepubliceerde kritische berichten over beleggingsverzekeringen moest hij in actie komen. Naar het oordeel van de Commissie heeft hij dat tijdig gedaan. Bij dit oordeel wordt nog in aanmerking genomen dat uit niets blijkt dat Aangeslotene door het tijdsverloop in haar verdediging is benadeeld. Nu Consument niet eerder dan in 2010 op de hoogte was van de schade en de aansprakelijk te stellen vennootschap, slaagt Aangeslotene evenmin in haar verweer dat de vordering van Consument is verjaard. Consument is dus in zijn klacht ontvankelijk.
- 5.2. Kern van het onderhavige geschil betreft de vraag of Aangeslotene in de pre-contractuele fase aan Consument de voor het nemen van een verantwoorde beslissing omtrent de gewenste hypotheekvorm benodigde informatie over het karakter van een beleggingshypotheek heeft gegeven. Daarbij rustte op Aangeslotene ook destijds de verplichting om Consument te attenderen op de aan de beleggingshypotheek verbonden risico's, de in te houden kosten en de invloed daarvan op de waarde van de verzekering.

- 5.3 Vooropgesteld dient te worden dat Aangeslotene als verzekeringstussenpersoon op grond van artikel 7:401 BW tegenover zijn opdrachtgever (Consument) verplicht is om bij zijn werkzaamheden de zorg te betrachten die van een redelijk bekwaam en redelijk handelend verzekeringstussenpersoon verwacht mag worden. Het is zijn taak te waken voor de belangen van de verzekeringnemers bij de tot zijn portefeuille behorende verzekeringen (o.a. HR 10 januari 2003, NJ 2003, 375).
- 5.4 De Commissie gaat bij haar beoordeling uit van de in 1997 geldende maatschappelijke opvattingen over de in de precontractuele fase te verstrekken informatie aan aspirant-verzekeringnemers. Uit onder meer de Regeling informatieverstrekking aan verzekeringnemers 1994 (Riav 1994) blijkt dat kosten transparantie niet als noodzakelijk werd beschouwd voor een goed begrip van het karakter van de beleggingsverzekering. Pas vanaf eind jaren negentig hebben zich in korte tijd duidelijke ontwikkelingen voorgedaan, welke hebben geleid tot steeds verdere aanscherping van de aan de informatieverstrekking gestelde eisen in de precontractuele fase, inclusief de kostenstructuur. Deze latere ontwikkelingen zijn evenwel niet van toepassing op het door Consument voorgelegde geschil. Consument heeft niet aannemelijk gemaakt dat de door Aangeslotene, van de verzekeraar afkomstige, overgelegde informatie niet in overeenstemming is met de in artikel 2 van de Riav 1994 voorgeschreven informatie. Nu vast staat dat de bedoelde informatie door Consument is ontvangen en Consument ook niet een beroep heeft gedaan op de mogelijkheid om binnen 14 dagen na ontvangst van de polis de verzekering schriftelijk op te zeggen, oordeelt de Commissie dat Aangeslotene geen verwijt kan worden gemaakt ter zake van een gebrek aan transparantie over het karakter van de verzekering, meer specifiek de kostenstructuur.
- 5.5 Voor zover Consument van mening is dat het tegenvallende rendement op zijn polis mede is veroorzaakt door het inteer- en hefboomeffect, oordeelt de Commissie dat deze stelling van Consument voor zover dit het hefboomeffect betreft, geen steun vindt in het dossier nu voor de overlijdensrisicoverzekering een vaste jaarpremie geldt. Een inteereffect is direct verbonden aan het beleggingskarakter en kan altijd optreden wanneer de onttrekkingen de waardeontwikkeling overtreffen. Van een bijzonder risico waarvoor Aangeslotene specifiek had moeten waarschuwen is in dat opzicht dan ook geen sprake.
- 5.6 Uit het dossier blijkt dat Aangeslotene naar aanleiding van vragen van Consument bij de verzekeraar een toelichting heeft gevraagd op de premie en de voorbeeldkapitalen. Volgens Aangeslotene is deze informatie met Consument gecommuniceerd, hetgeen niet door Consument wordt betwist. De Commissie neemt in aanmerking dat een rekenrendement van 8% destijds niet ongebruikelijk was en voor Consument voldoende duidelijk moet zijn geweest dat beleggen het risico op een lager rendement meebracht.
- 5.7 Het voorgaande leidt de Commissie tot het oordeel dat de vordering van Consument wordt afgewezen. Alle overige door partijen aangevoerde stellingen en argumenten kunnen niet tot een ander oordeel leiden.

6. Beslissing

De Commissie beslist, als bindend advies, dat de vordering van Consument wordt afgewezen.

In artikel 5 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening is bepaald in welke gevallen beroep openstaat van beslissingen van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Daarbij geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak.